

Opetushallitus
kirjaamo@oph.fi

Lausuntopyyntöne 19.12.2017 OPH-2848-2017

JULKISTEN JA HYVINVOINTIALOJEN LIITTO JHL RY:N LAUSUNTO ENERGIA-ALAN AMMATTI-TUTKINNON JA ENERGIA-ALAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEIDEN LUONNOKSESTA

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta osallistua energia-alan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon kehittämiseen.

Opetushallituksen lausuntopyynnössä pyydetään näkemyksiä perusteluonnoksen työelämälähtöisyydestä, tutkinnon osista ja niiden muodostumisesta sekä tutkinnon ammattitaitovaatimuksista, ammattitaidon osoittamisesta ja hyväksytyyn suorituksen kriteereistä.

JHL kannattaa esitettyä energia-alan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon perusteluonnosta, esittäen kuitenkin eräitä alla tarkemmin yksilöityjä muutoksia tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin. JHL:n muutosesitykset on jaettu erikseen ammattitutkintoa ja erikoisammattitutkintoa käsitteleviin osiin.

Muutosesitykset energia-alan ammattitutkintoon

2.3 Esimiesvalmiudet ja toimintojen kehittäminen

Tutkinnon osan *2.3 Esimiesvalmiudet ja toimintojen kehittäminen* ammattitaitovaatimuksessa ”opiskelija toimii työlainsäädännön perusteet huomioiden” on pyritty huomioimaan esimiestyössä vaadittava työlainsäädännöllinen osaaminen. Keskeisen työlainsäädännön lisäksi esimiesasemassa toimivan tulisi kuitenkin hallita myös työnte-koa koskevat keskeiset sopimusmääräykset sekä työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet. Siksi JHL esittää, että alakohtaa ”opiskelija toimii työssään työlainsäädännön ja työhön liittyvien ohjeistusten mukaisesti” muokataan seuraavasti:

- Opiskelija toimii työssään työlainsäädännön, alan työehtosopimuksen ja muiden sopimusten mukaisesti.

Lisäksi ammattitaitovaatimuksen yhteyteen olisi perusteltua lisätä seuraavat vaatimukset:

- Opiskelija tuntee työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet.

- Opiskelija tuntee keskeiset työturvallisuusmääräykset sekä ymmärtää esimiehen merkityksen työturvallisuuskulttuurin edistämässä.

Ammattitaitovaatimuksen ”opiskelija toimii motivoivana ja kannustavana esimiehenä työyhteisössä” sisältämät vaatimukset eivät täysin vastaa otsikkoa. Esimiehen motivointitaidot olisikin asiallista sisällyttää ammattitaitovaatimukseen lisäämällä seuraava alakohta:

- Opiskelija ymmärtää motivaation sekä kannustavan ohjaamisen ja palautteen merkityksen esimiestyössä.

Ammattitaitovaatimuksessa ”opiskelija ohjaa ja opastaa vastuualueensa henkilöstöä” olisi aiheellista käsitellä esimiesasemaan kytkeytyvää ja lainsäädäntöön perustuvaa tasapuolisen kohtelun velvoitetta. Siksi ammattitaitovaatimukseen olisi lisättävä alakohta:

- Opiskelija kohtelee henkilökuntaa tasavertaisesti yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistäen.

2.2 Automaatio- ja sähköjärjestelmien käyttö

2.5 Kaukojäähdytyksen tuotanto ja käyttö

2.6 Kaukolämpöverkko ja vastapaineen tuotanto

2.9 Metsäteollisuuden kattiloiden käyttö

2.10 Moottorivoimalaitosten käyttö

2.19 Turbiinivoimalaitoksen käyttö

2.21 Vesien käsittely

JHL toteaa, että työturvallisuus on huomioitu pääsääntöisesti hyvin ammattitutkinnon useissa tutkinnon osissa. Esimerkiksi tutkinnon osissa 2.1, 2.7, 2.8 ja 2.11 – 2.18 työturvallisuus on huomioitu asianmukaisesti, paikoin jopa esimerkillisesti. Siksi onkin huomattavaa, että tutkinnon osissa 2.6 *Kaukolämpöverkko ja vastapaineen tuotanto*, 2.10 *Moottorivoimalaitosten käyttö* ja 2.19 *Turbiinivoimalaitoksen käyttö* työturvallisuutta ei ole lainkaan käsitelty.

Niin ikään tutkinnon osissa 2.2 *Automaatio- ja sähköjärjestelmien käyttö*, 2.5 *Kaukojäähdytyksen tuotanto ja käyttö*, 2.9 *Metsäteollisuuden kattiloiden käyttö* ja 2.21 *Vesien käsittely* työturvallisuutta koskevat ammattitaitovaatimukset on ilmaistu suppeasti.

Työtapaturmien, -sairauksien ja vaaratilanteiden ehkäisemiseksi sekä työturvallisuuskulttuurin juurruttamiseksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että opiskelijat sisäistävät työturvallisuutta edistävän toimintakulttuurin. Teknisen turvallisuussäätelyn lisäksi työturvallisuutta on lähestyttävä myös yleisen työturvallisuuden edistämisen näkökulmasta. Siksi JHL esittää, että tutkinnon osiin 2.2, 2.5, 2.6, 2.9, 2.10, 2.19 ja 2.21 lisätään seuraavat työturvallisuutta koskevat ammattitaitovaatimukset *soveltuvin osin*:

- Opiskelija noudattaa työssään työturvallisuuslainsäädäntöä ja työturvallisuusmääräyksiä.
- Opiskelija hallitsee yrityksen työturvallisuusohjeistuksen ja työsuojeluorganisaation.
- Opiskelija huomioi työssään työn riskit, turvallisuustekijät ja työergonomian.
- Opiskelija osaa toimia vaara- tai tapaturmatilanteessa sekä tehdä tapahtuman edellyttämän ilmoituksen.
- Opiskelija käyttää tehtävän edellyttämiä suojalaitteita ja -varusteita.
- Opiskelija käyttää tehtävän edellyttämiä turvallisia työmenetelmiä ja työvälineitä.

Ammattitutkinnon muutosesitysten yhteenveto

- Tutkinnon osan 2.3 *Esimiesvalmiudet ja toimintojen kehittäminen* ammattitaitovaatimuksen ”opiskelija toimii työlainsäädännön perusteet huomioiden” alakohtaa ”opiskelija toimii työssään työlainsäädännön ja työhön liittyvien ohjeistusten mukaisesti” muokataan seuraavasti: ”opiskelija toimii työssään työlainsäädännön, alan työehtosopimuksen ja muiden sopimusten mukaisesti.”
- Tutkinnon osan 2.3 ammattitaitovaatimukseen ”opiskelija toimii työlainsäädännön perusteet huomioiden” lisätään seuraavat uudet alakohdat: ”opiskelija tuntee työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet” ja ”opiskelija tuntee keskeiset työturvallisuusmääräykset sekä ymmärtää esimiehen merkityksen työturvallisuuskulttuurin edistämässä.”
- Tutkinnon osan 2.3 ammattitaitovaatimukseen ”opiskelija toimii motivoivana ja kannustavana esimiehenä työyhteisössä” sisällytetään seuraava vaatimus: ”opiskelija ymmärtää motivaation ja kannustavan ohjaamisen ja palautteen merkityksen esimiestyössä.”
- Tutkinnon osan 2.3 ammattitaitovaatimukseen ”opiskelija ohjaa ja opastaa vastuualueensa henkilöstöä” lisätään alakohta: ”opiskelija kohtelee henkilökuntaa tasavertaisesti yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistäen.”
- Työtapaturmien, -sairauksien ja vaaratilanteiden ehkäisemiseksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että opiskelijat sisäistävät työturvallisuutta edistävän toimintakulttuurin. Siksi JHL esittää, että tutkinnon osiin 2.2 *Automaatio- ja sähköjärjestelmien käyttö*, 2.5 *Kaukojäähdytyksen tuotanto ja käyttö*, 2.6 *Kaukolämpöverkko ja vastapaineen tuotanto*, 2.9 *Metsäteollisuuden kattiloiden käyttö*, 2.10 *Moottorivoimalaitosten käyttö*, 2.19 *Turbiinivoimalaitoksen käyttö* ja 2.21 *Vesien käsittely* lisätään työturvallisuutta koskevat ammattitaitovaatimukset soveltuvin osin, kuten edellä on esitetty.

Muutosesitykset energia-alan erikoisammattitutkintoon

- 2.2 *Energiajärjestelmien käyttö ja ohjaus*
- 2.4 *Jakeluverkon kunnossapitotoiminta ja käyttötyöt*
- 2.5 *Jakeluverkon maastopainotteinen suunnittelu*
- 2.6 *Jakeluverkon mitoituspainotteinen suunnittelu*
- 2.8 *Kaukojäähdytys*
- 2.10 *Kaukolämpöverkko, vastapaineen tuotanto ja tuotannon ohjaus*
- 2.12 *Kunnossapitotyöt voimalaitosalalla*
- 2.15 *Metsäteollisuuden kattiloiden käyttö ja käytön ohjaus*
- 2.16 *Moottorivoimalaitosten käyttö ja käytön ohjaus*
- 2.18 *Sähköradan muutossuunnittelu*
- 2.19 *Sähkörataverkon kunnossapitotoiminta ja käyttötyöt*
- 2.23 *Typen- ja rikinpoistoprosessien käyttö ja käytön ohjaus*

Kuten energia-alan ammattitutkinnossa myös erikoisammattitutkinnossa työturvallisuus on huomioitu vaihtelevasti eri tutkinnon osissa. Tutkinnossa osissa 2.7 *Kaasuverkon ja asiakaslaitteiden käyttäminen*, 2.9 *Kaukolämmön asiakaslaitteiden käyttäminen, kunnossapito ja esimiestehtävät*, 2.11 *Kaukolämpöverkon käyttäminen, kunnossapito ja esimiestehtävät* ja 2.20 *Sähköverkkoalan työmaan hoito* turvallisuustekijät on huomioitu hyvin. Voimalaitostekniikan osaamisalalla työturvallisuus on erikseen huomioitu tutkinnon osassa 2.22 *Toiminta voimalaitosympäristössä ja ympäristönsuojelu*.

Sen sijaan tutkinnon osissa 2.2 *Energiajärjestelmien käyttö ja ohjaus*, 2.4 *Jakeluverkon kunnossapitotoiminta ja käyttötyöt*, 2.5 *Jakeluverkon maastopainotteinen suunnittelu*, 2.6 *Jakeluverkon mitoituspainotteinen suunnittelu*, 2.8 *Kaukojäähdytys*, 2.10 *Kaukolämpöverkko, vastapaineen tuotanto ja tuotannon ohjaus*, 2.12 *Kunnossapitotyöt voimalaitosalalla*, 2.15 *Metsäteollisuuden kattiloiden käyttö ja käytön ohjaus*, 2.16 *Moottorivoimalaitosten käyttö ja käytön ohjaus*, 2.18 *Sähköradan muutossuunnittelu*, 2.19 *Sähkörataverkon kunnossapitotoiminta ja käyttötyöt* ja 2.23 *Typen- ja rikinpoistoprosessien käyttö ja käytön ohjaus* työturvallisuutta ei ole joko lainkaan huomioitu tai huomioitu vain osin.

Työturvallisuus on välttämätöntä huomioida niin käytössä ja kunnossapitotöissä kuin myös tuotannon ohjauksessa ja suunnittelussa. JHL esittääkin, että seuraavat työturvallisuuteen liittyvät ammattitaitovaatimukset huomioidaan edellä mainituissa tutkinnon osissa *soveltuvin osin*:

- Opiskelija toimii työturvallisuuslainsäädännön ja työturvallisuusmääräyksien mukaisesti.
- Opiskelija huomioi työn riskit, turvallisuustekijät ja työergonomian työtehtävissään / työtä ohjatessaan / suunnitteluvaiheessa.
- Opiskelija käyttää tehtävän edellyttämiä suojalaitteita ja -varusteita. / Opiskelija ohjaa käyttämään tehtävän edellyttämiä suojalaitteita ja -varusteita.

- Opiskelija käyttää tehtävän edellyttämiä turvallisia työmenetelmiä ja työvälineitä. / Opiskelija ohjaa käyttämään tehtävän edellyttämiä turvallisia työmenetelmiä ja työvälineitä.
- Opiskelija osaa toimia vaara- tai tapaturmatilanteessa sekä tehdä tapahtuman edellyttämän ilmoituksen.

2.17 Projektinhallinta energia-alalla

Energia-alan työmaan hallinnointiin liittyvässä tutkinnon osassa *2.17 Projektinhallinta energia-alalla* käsitellään työmaan perustamista, operointia ja päättämistä. JHL katsoo, että työturvallisuuteen liittyvät näkökohdat olisi mahdollista huomioida yksilöidysti. JHL esittääkin, että tutkinnon osaan lisätään uusi ammattitaitovaatimus ”opiskelija huomioi työmaan työturvallisuuden”, jonka alle sijoitetaan työmaan turvallisuuteen liittyvät vaatimukset. Ammattitaitovaatimuksen yhteydessä opiskelijalta edellytettäisiin esimerkiksi seuraavia valmiuksia:

- Opiskelija hallitsee työmaan työturvallisuuden suunnittelun ja riskien kartoittamisen.
- Opiskelija tuntee työmaan turvallisuusasiakirjat ja työturvallisuusmääräykset ja -lainsäädännön.
- Opiskelija tekee yhteistyötä työsuojeluviranomaisten ja työmaan työsuojelutoimijoiden kanssa.
- Opiskelija ymmärtää perehdyttämisen merkityksen työturvallisuuden varmistamisessa.

Erikoisammattitutkinnon muutosesitysten yhteenveto

- JHL esittää, että työturvallisuuteen liittyvät ammattitaitovaatimukset huomioidaan kattavammin tutkinnon osissa *2.2 Energiajärjestelmien käyttö ja ohjaus, 2.4 Jakeluverkon kunnossapitotoiminta ja käyttötyöt, 2.5 Jakeluverkon maastopainotteinen suunnittelu, 2.6 Jakeluverkon mitoituspainotteinen suunnittelu, 2.8 Kaukojäähdytys, 2.10 Kaukolämpöverkko, vastapaineen tuotanto ja tuotannon ohjaus, 2.12 Kunnossapitotyöt voimalaitosalalla, 2.15 Metsäteollisuuden kattiloiden käyttö ja käytön ohjaus, 2.16 Moottorivoimalaitosten käyttö ja käytön ohjaus, 2.18 Sähköradan muutossuunnittelu, 2.19 Sähkörataverkon kunnossapitotoiminta ja käyttötyöt ja 2.23 Typen- ja rikinpoistoprosessien käyttö ja käytön ohjaus*, kuten edellä on esitetty.
- Energia-alan työmaan hallinnointiin liittyvässä tutkinnon osassa *2.17 Projektinhallinta energia-alalla* käsitellään työmaan perustamista, operointia ja päättämistä. JHL esittää, että tutkinnon osaan lisätään uusi ammattitaitovaatimus ”opiskelija huomioi työmaan työturvallisuuden”, jonka alle sijoitetaan työmaan turvallisuuteen liittyvät

osaamisvaatimukset koskien työmaan työturvallisuuden suunnittelua, riskien kartoittamista, työturvallisuusasiakirjoja, perehdyttämistä sekä yhteistyötä työsuojeluorganisaation kanssa, kuten edellä on esitetty.

Lisätietoja:

koulutuspoliittinen asiantuntija
Janne Hernesniemi
puh. 050 361 1019
janne.hernesniemi@jhl.fi

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Håkan Ekström
toimialajohtaja